

Леся Українка – геніальна дочка українського народу!

Мета: формувати національно-патріотичні почуття, любов і повагу до великого українського народу, видатних українців, пробудити почуття національної гідності, розширити знання про творчість Лесі Українки, розвивати почуття естетичної насолоди, вдосконалювати навички виразного та емоційного читання поезії.

Учитель. Шановні вчителі, гості, дорогі діти, могутня і прекрасна наша Україна. Багата вона красивими краєвидами, а найважливіше – людьми. 150 років тому на українському небосхилі з'явилася незвичайно красива зірка – Леся Українка! Справжнє прізвище – Лариса Петрівна Косач. Народилася вона 25 лютого 1871 року у місті Новограді-Волинському. Її дитинство було трішки інакшим, ніж ваше, діти. Леся не відвідувала шкільних занять, її вчителями була мати - письменниця Олена Пчілка і тато – юрист Петро Антонович, книги, фольклор і саме життя. У сім'ї усі багато читали вголос художню літературу, обговорювали прочитане, вивчали іноземні мови, учили вірші напам'ять і співали українських пісень. Тато дуже пишався, що його вчителем був Леонід Глібов. У 4 роки Леся уже гарно читала, її улюбленими книгами були фольклорні праці Павла Чубинського, автора гімну України, «Кобзар» Тараса Шевченка, твори Жуля Верна, Даніеля Дефо. Навіть дитячі ігри Лесі Українки були літературними: дівчинка з однолітками гралася в Жанну Д'Арк, дівчину, яка очолила військо і визволила Францію від ворогів, Робінзона, який після катастрофи корабля багато років жив на безлюдному острові. Сім'я Косач проживала серед розкішної волинської природи. Леся дуже рано побачила соціальну нерівність і несправедливість у житті. Дівчинка була дворянського роду, але дружила із селянськими дітьми, вчила їх грамоті, бо батьки не мали коштів для навчання. Леся була дуже доброю та милосердною: їй хотілося захистити зайчика від вовка, травинку - від вітру та морозу, подружку - від хвороби, людину - від зла. Про нього вона дізналася не тільки з казок і художніх творів, а й із життя. Коли Лесі було 9 років, заарештовано й відправлено в Сибір її улюблену тітку Елю, татову сестру Олену Косач, за те, що вона любила Україну та українську мову. Це стало великим потрясінням для дівчинки і вона написала перший у житті вірш «Надія», який ви послухаєте зараз у виконанні Сергія Ставицького, учня 8 класу.

Учитель. У п'ять років Леся Українка навчилася грати на фортепіано, написала першу музичну п'єсу і могла стати відомим композитором, дуже талановито малювала. Уроки музики Леся брала у дружини Миколи Лисенка. З її голосу Климент Квітка записав 220 українських народних пісень. Малювати навчалася у Київській рисувальній школі, у знаменитого Олександра Мурашка. Вірш «Хотіла б я піснею стати» виконає Леся Клочко, учениця 8 класу.

Учитель. У 10 років на святі Водохреща Леся Українка дуже застудилася і почалося тяжке захворювання – сухоти. Леся мужньо боролася із хворобою протягом 32 років, бо була вона гордою. Вірш Лесі Українки «Як дитиною, бувало...» читає Ілона Лушкарьова, учениця 6 класу.

Учитель. Батьки Лесі Українки походили з козацького роду. У їхній родині панував культ України та рідного слова. Усіх своїх дітей навчали самі та ще наймали приватних учителів, бо не хотіли віддавати дітей до гімназії з російською мовою викладання. У 13 років Лариса Косач обрала собі псевдонім «Леся Українка». У цей період нею було написано кілька поезій, які згодом надруковано, видано збірку поезій. У виконанні Богдани Кочубей, учениці 8 класу, послухайте вірш «Мій шлях».

Учитель. У 19 років Леся Українка написала підручник «Стародавня історія східних народів». Із 6 років Леся майстерно вишивала, шила. Щороку спочатку батьки, потім Леся проводили Шевченківські вечори. Дівчина була і режисером-постановником, і декоратором, і костюми шила. Вірш Лесі Українки «Ви щасливі, пречистії зорі...» виконує Нікіта Малій, учень 8 класу.

Учитель. Лесю Українку ми можемо назвати дитячою письменницею. Моя перша в житті книжечка називалася «Вишеньки», а улюбленим віршем був твір «Мамо, іде вже зима...». У 7 класі на загальношкільному заході я виконувала роль Лесі Українки. Думаю, і вам у дитинстві батьки читали її вірші. Ще Леся Українка уклала збірку «Дитячі ігри, пісні і казки». Писала вона і статті на теми виховання дітей. Вірш «Тішся, дитино, поки ще маленька...» прочитають Анна Давідна та Володимир Мосіяш, учні 6 класу.

Учитель. Леся Українка щиро захоплювалася красою рідної природи. Багато її поезій присвячено краєвидам нашої України. Вірш Лесі

Українки «Талого снігу платочки сивенькії» виконає учениця 8 класу Михайленко Людмила.

Учитель. Леся Українка перемагала щоденний нестерпний біль від своєї хвороби, але вона була дуже сильною і мужньою. Вірш Лесі Українки «Contra spem spero», що в перекладі українською звучить як «Без надії сподіваюсь», виконає Микола Ковач, учень 6 класу.

Учитель. Леся Українка багато подорожувала. Вона змушена була виїздити за кордон на лікування. Леся перебувала в Німеччині, Італії, Австрії, Єгипті, Кавказі, де вона й померла у містечку Сурамі 01 серпня 1913 року. Леся Українка протягом життя вивчала іноземні мови. Досконало володіла десятима мовами, читала в оригіналі, перекладала українською твори з польської, болгарської, давньогрецької, латинської, англійської, німецької, французької, італійської, арабської, грузинської, вивчала шведську та іспанську. Вірш Лесі Українки «Подорож до моря» послухайте у виконанні Даші Михайліченко.

Учитель. Шановні вчителі та діти, Леся Українка прожила коротке, але яскраве, насичене життя. Вона назавжди залишиться в пам'яті всіх наступних поколінь. Пам'ятники поетесі поставлено в містах: Києві, Торонто (Канада), Ялті, Балаклаві. Музеї організовано в містах: Києві, Колодяжному, Новограді-Волинському, Ялті, Сурамі (Грузія). Меморіальну дошку розміщено в Берліні (Німеччина). У Луцьку росте найстаріше дерево ясен біля замку Люберта, де Леся написала свій перший вірш «Надія». Астероїд 2616, який відкрито 28.08.1970, названо «Леся Українка». Будь ласка, читайте твори Лесі Українки, геніальної дочки українського народу. Дякую нашим виконавцям поезій письменниці та всім присутнім на святі.

Виховний захід підготувала й провела Харчук Любов Іванівна, учитель української мови і літератури філії Чернігівська ЗОШ I – II ступенів ОНВЗ Чернігівська ЗОШ I – III ступенів Чернігівської ОТГ Запорізької області 25.02.2021.

Додатки

Як дитиною, бувало...

Як дитиною, бувало,
Упаду собі на лихо,
То хоч в серце біль доходив,
Я собі вставала тихо.
"Що, болить?" – мене питали,
Але я не признавалась –
Я була малою горда, –
Щоб не плакати, я сміялась.
А тепер, коли для мене
Жартом злим кінчиться драма
І от-от зірватись має
Гостра, зловна епіграма, –
Безпощадній зброї сміху
Я боюся піддаватись,
І, забувши давню гордість,
Плачу я, щоб не сміятись.

Тішся, дитино, поки ще маленька...

Тішся, дитино, поки ще маленька.
Ти ж бо живеш навесні,
Ще твоя думка літає легенька,
Ще твої мрії ясні.
Мрія полине із думкою вкупці
Геть у далекі світа, –
Крил не втинай сизокрилій голубці,
Хай вона вільно літа!
Чи пам'ятаєш ти казку-дивницю,
Як то колись принесла
Тую цілющу-живущу водицю
Дрібна пташина мала?
Їй не страшні були дикі простори,
Скелі і хвилі морські,
Перелітала найвищі гори, –
Мала крильця прудкі.
Так твоя думка швиденько полине,
Тільки їй волю даси,
І принесе з чарівної країни

Краплю живої роси.
І як приступить журба невсипуща
Та до серденька твого, –
Тая росиця цілюща-живуща
Буде жити його.
Хай же та мрія із думкою вкупці
Лине в незнані світа, –
Крил не втинай сизокрилій голубці,
Хай вона вільно літа!

Вже сонечко в море сіда...

Вже сонечко в море сіда;
У тихому морі темніє;
Прозора, глибока вода,
Немов оксамит, зеленіє.
На хвилях зелених тремтять
Червонії іскри блискучі
І ясным огнем миготять,
Мов блискавка з темної тучі.
А де корабель ваш пробіг,
Дорога там довга й широка
Біліє, як мармур, як сніг,
І ледве примітне для ока.
Рожевіє пінистий край;
То іскра заблісне, то згасне...
Ось промінь остатній! Прощай,
Веселе сонечко ясне!

Contra spem spero!

Гетьте, думи, ви хмари осінні!
То ж тепера весна золота!
Чи то так у жалю, в голосінні
Проминуть молодії літа?

Ні, я хочу крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Жити хочу! Геть, думи сумні!

Я на вбогім сумнім перелозі
Буду сіять барвисті квітки,

Буду сіять квітки на морозі,
Буду лить на них сльози гіркі.

І від сліз тих гарячих розтане
Та кора льодовая, міцна,
Може, квіти зійдуть - і настане
Ще й для мене весела весна.

Я на гору круту крем'яную
Буду камінь важкий підіймать
І, несучи вагу ту страшную,
Буду пісню веселу співать.

В довгу, темную нічку невидну
Не стулю ні на хвильку очей -
Все шукатиму зірку провідну,
Ясну владарку темних ночей.

Так! я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Буду жити! Геть, думи сумні!

Талого снігу платочки сивенькії...

Талого снігу платочки сивенькії,
дощик дрібненький, холодний вітрець,
проліски в рідкій травиці тоненькії,
се була провесна, щастя вінець?
Небо глибокеє, сонце ласкавеє,
пурпур і злото на листі в гаю,
пізніх троянд процвітаня яскравеє
осінь віщує – чи то ж і мою?
Що ж, хай надходить! мене навіть радує
душного літа завчасний кінець;
провесни тільки нехай не нагадує
дощик дрібненький, холодний вітрець!

Ви щасливі, пречистії зорі...

Ви щасливі, пречистії зорі,
ваші промені – ваша розмова;
якби я ваші промені мала,

я б ніколи не мовила слова.
Ви щасливі, високії зорі,
все на світі вам видко звисока;
якби я так високо стояла,
хай була б я весь вік одинока.
Ви щасливі, холоднії зорі,
ясні, тверді, неначе з кришталю;
якби я була зіркою в небі,
я б не знала ні туги, ні жалю.

Мій шлях

На шлях я вийшла ранньою весною
І тихий спів несмілий заспівала,
А хто стрівався на шляху зо мною,
Того я щирим серденьком вітала:
«Самій не довго збитися з путі,
Та трудно з неї збитись у гурті».
Я йду шляхом, пісні свої співаю;
Та не шукайте в них пророчої науки, –
Ні, голосу я гучного не маю!
Коли ж хто сльози ллє з тяжкої муки, –
Скажу я: «Разом плачмо, брате мій!»
З його плачем я спів з'єднаю свій,
Бо не такі вже гіркі сльози – спільні.
Коли ж на довгому шляху прийдеться
Мені почути співи гучні, вільні, –
В моїй душі для них луна знайдеться.
Сховаю я тоді журбу свою
І пісні вільної жалем не отрую.
Коли я погляд свій на небо зводжу, –
Нових зірок на йому не шукаю,
Я там братерство, рівність, волю гожу
Крізь чорні хмари вглядіти бажаю, –
Тих три величні золоті зорі,
Що людям сяють безліч літ вгорі...
Чи тільки терни на шляху знайду,
Чи стріну, може, де і квіт барвистий?
Чи до мети я певної дійду,
Чи без пори скінчу свій шлях тернистий, –
Бажаю так скінчити я свій шлях,
Як починала: з співом на устах!

Хотіла б я піснею стати...

Хотіла б я піснею стати
У сюю хвилину ясну,
Щоб вільно по світі літати,
Щоб вітер розносив луну.

Щоб геть аж під яснії зорі
Полинати співом дзвінким,
Упасти на хвилі прозорі,
Буяти над морем хибким.

Лунали б тоді мої мрії
І щастя моє таємне,
Ясніші, ніж зорі яснії,
Гучніші, ніж море гучне.

Надія

Ні долі, ні волі у мене нема
Зосталася тільки надія одна:
Надія вернутись ще раз на Україну,
Поглянути ще раз на рідну країну,
Поглянути ще раз на синій Дніпро, –
Там жити чи вмерти, мені все одно;
Поглянути ще раз на степ, могилки,
Востаннє згадати палкі гадки...
Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна.